

КОРОТКИЙ ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	10
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	11

ЧАСТИНА 1. ЗАГАЛЬНА ФІЗІОЛОГІЯ ТА ВИЩІ ІНТЕГРАТИВНІ ФУНКЦІЇ

Розділ 1. Основні поняття фізіології. Історія розвитку.....	14
Розділ 2. Фізіологія збудливих структур.....	24
Розділ 3. Біологічна регуляція	50
Розділ 4. Роль центральної нервової системи у регуляції рухових функцій.....	70
Розділ 5. Нервова регуляція вісцеральних функцій.....	114
Розділ 6. Гуморальна регуляція вісцеральних функцій. Роль гормонів.....	128
Розділ 7. Сенсорні системи	186
Розділ 8. Вищі інтегративні функції нервової системи	226

ЧАСТИНА 2. ФІЗІОЛОГІЯ ВІСЦЕРАЛЬНИХ СИСТЕМ

Розділ 9. Система крові	256
Розділ 10. Система кровообігу.....	288
Розділ 11. Система дихання.....	338
Розділ 12. Енергетичний обмін і терморегуляція.....	358
Розділ 13. Система травлення	374
Розділ 14. Система виділення.....	404

ДОДАТКИ	423
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	434
ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК.....	439
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК.....	445

РОЗГОРНУТИЙ ЗМІСТ

Передмова.....	10
Перелік умовних скорочень.....	11

ЧАСТИНА 1. ЗАГАЛЬНА ФІЗІОЛОГІЯ ТА ВИЩІ ІНТЕГРАТИВНІ ФУНКЦІЇ

РОЗДІЛ 1. Основні поняття фізіології. Історія розвитку		РОЗДІЛ 3. Біологічна регуляція	
Предмет фізіології та методи дослідження.....	14	Контури біологічної регуляції.....	52
Основні етапи розвитку фізіології.....	16	Нервова регуляція.....	53
		Рефлекторний принцип нервової регуляції.....	53
РОЗДІЛ 2. Фізіологія збудливих структур		<i>Характеристика властивостей ланок</i>	
Біологічні мембрани.....	26	<i>рефлекторної дуги.....</i>	54
<i>Будова клітинної мембрани.....</i>	26	<i>Аферентна ланка рефлекторної дуги.....</i>	55
Мембранні білки.....	26	<i>Нервовий центр.....</i>	55
Транспорт речовин крізь клітинну мембрану.....	27	<i>Виконавчі структури (ефектори).....</i>	55
<i>Види транспорту.....</i>	27	Структура синапсів ЦНС.....	55
Збудливість, збудження і мембранні потенціали.....	29	Процеси збудження. Збуджувальні	
Мембранний потенціал спокою (МПС).....	29	нейромедіатори.....	57
<i>Механізми виникнення МПС.....</i>	30	Процеси гальмування. Гальмівні нейромедіатори.....	58
<i>Роль Na^+-K^+-насоса у підтриманні МПС.....</i>	31	<i>Типи гальмування.....</i>	60
Потенціал дії (ПД).....	31	Гальмівні нейромедіатори ЦНС.....	62
<i>Механізми розвитку ПД.....</i>	32	<i>Електричні синапси.....</i>	62
<i>Слідові потенціали.....</i>	34	<i>Проведення збудження через синапси.....</i>	62
<i>Зміни збудливості клітини під час розвитку ПД... ..</i>	34	Координація рефлекторної діяльності.....	65
<i>Параметри імпульсу постійного електричного</i>		<i>Дивергентні ланцюги.....</i>	65
<i>струму, що викликають генерацію ПД.....</i>	35	<i>Конвергентні ланцюги.....</i>	65
<i>Хронаксія.....</i>	36	<i>Іррадіація і генералізація збудження.....</i>	66
Проведення імпульсу нервовими волокнами.....	37	<i>Рефлекси антагоністичні, синергічні, союзні,</i>	
Властивості нервових волокон, що зумовлюють		<i>ланцюгові.....</i>	66
проведення збудження.....	38	<i>Полегшення, оклюзія.....</i>	66
<i>Механізм проведення збудження.....</i>	38	<i>Принцип домінанти.....</i>	66
<i>Фізіологічні механізми місцевої анестезії.....</i>	39	<i>Пластичність нервової системи.....</i>	67
Синаптична передача збудження.....	39	Сучасні уявлення про інтегративну	
Механізм передачі збудження в хімічних синапсах..	40	діяльність мозку.....	67
<i>Чинники, що впливають на нервово-м'язову</i>		<i>Контрольні запитання.....</i>	69
<i>передачу.....</i>	41		
Фізіологія скелетних м'язів.....	42	РОЗДІЛ 4. Роль центральної нервової системи	
Структура поперечно-смугастих м'язових волокон... ..	42	у регуляції рухових функцій	
<i>Етапи циклічного формування поперечних</i>		Роль спинного мозку в регуляції рухових функцій.....	72
<i>актино-міозинових містків.....</i>	44	Організація спинного мозку і рухові функції.....	72
<i>Види скорочення м'язів.....</i>	45	Сенсорна та рефлекторна функція спінальних центрів.	
<i>Типи м'язових волокон.....</i>	46	Рухові спінальні рефлекси.....	75
<i>Особливості скорочення м'язів у цілісному</i>		<i>Екстерорецептори шкіри та шкірні</i>	
<i>організмі. Рухові одиниці. Електроміографія.</i>		<i>(шкірно-м'язові) рефлекси.....</i>	75
<i>Сила і робота м'язів. Енергетика м'язового</i>		<i>Згинальний та перехресний розгинальний</i>	
<i>скорочення.....</i>	46	<i>рефлекси.....</i>	76
<i>Теплоутворення м'яза.....</i>	47	<i>Пропріорецептори та пропріоцептивні</i>	
<i>М'язові рухові одиниці.....</i>	47	<i>рефлекси.....</i>	76
<i>Сила скелетних м'язів.....</i>	47	Сухожильні рефлекси.....	79
<i>Робота й потужність скелетних м'язів.....</i>	48	Сухожильні рецептори Гольджі та рухові спінальні	
Фізіологія гладких м'язів.....	48	рефлекси з рецепторів сухожиль.....	80
<i>Механізми скорочення і розслаблення</i>		Рецептори суглобових сумок і зв'язок та їх роль	
<i>гладких м'язів.....</i>	48	у рефлекторних реакціях.....	81
Вікові зміни збудливих структур.....	49	Спінальні рефлекси постави та рефлекси	
<i>Контрольні запитання.....</i>	49	пересування або крокування.....	82

Спинальні рефлекси опори	82
Рефлекси пересування або крокування	82
Провідна функція спинного мозку	82
Висхідні провідні шляхи спинного мозку	82
Низхідні провідні шляхи спинного мозку	83
Спинальний шок	85
Роль головного мозку у регуляції руху та постави тіла	86
Роль стовбура мозку в регуляції рухових функцій	87
Децеребраційна ригідність	88
Рухові і вісцеральні функції заднього мозку	88
Статичні вестибулярні рефлекси постави	90
Роль шийних тонічних рефлексів у підтриманні постави рівноваги при зміні положення голови відносно тулуба	90
Рухові функції середнього мозку	91
Підтримання постави та тону м'язів за участю рухових центрів середнього мозку	91
Статичні рефлекси випрямлення	92
Статокінетичні рефлекси	92
Кутове прискорення голови у певній площині	92
Статокінетичні рефлекси кутового прискорення	93
Статокінетичні рефлекси лінійного прискорення	94
Ретикулярна формація	95
Функції низхідної ретикулярної системи	95
Функції висхідної ретикулярної системи	95
Роль переднього мозку у регуляції рухових функцій	96
Вплив базальних ядер	96
Структурні зв'язки базальних ядер	97
Функції базальних ядер	98
Роль проміжного мозку в регуляції рухових функцій	99
Роль таламуса у регуляції функцій організму	99
Функції релейних ядер	99
Функції асоціативних ядер	100
Функції неспецифічних ядер таламуса	100
Роль гіпоталамуса у регуляції функцій організму	101
Роль мозочка в регуляції рухових функцій	101
Роль кори мозочка	102
Аферентні волокна до кори мозочка	102
Еферентні волокна нейронів кори мозочка	103
Роль ядер та робота нейронних ансамблів мозочка	104
Функції мозочка та їх механізми	104
Симптоматика пошкодження чи видалення мозочка	105
Лімбічна система	106
Аферентні й еферентні зв'язки лімбічної системи	106
Функції лімбічної системи	107
Роль кори великого мозку в регуляції рухових функцій	108
Інтеграція всіх рівнів ЦНС, що беруть участь у регуляції рухових функцій	109
Вікові зміни функцій ЦНС	110
Контрольні запитання	112

РОЗДІЛ 5. Нервова регуляція вісцеральних функцій	
Загальна характеристика автономної нервової системи	116
Структурна організація автономної нервової системи	116
Симпатична нервова система	116
Парасимпатична нервова система	117
Особливості розташування нервових центрів та передачі інформації до органів-ефекторів	118
Механізми передачі інформації в гангліонарних та нервово-органних синапсах, їх нейромедіатори та блокатори	119
Нервова-органна передача	119
Метасимпатична (ентеринна) система, її медіатори	121
Нейронні ланцюги метасимпатичної системи та їх роль	121
Тонус симпатичної і парасимпатичної системи	122
Роль інтегративних центрів головного мозку в регуляції вісцеральних функцій	124
Автономні рефлекси	125
Немедіаторні стимулятори автономної нервової системи та її блокатори	126
Вікові зміни автономної нервової системи	126
Контрольні запитання	127

РОЗДІЛ 6. Гуморальна регуляція вісцеральних функцій. Роль гормонів	
Загальна характеристика гуморальної регуляції	130
Чинники гуморальної регуляції	130
Роль гормонів у регуляції фізіологічних функцій організму	132
Походження гормонів та їх впливи	132
Механізми дії гормонів	133
Мембранні рецептори та вторинні посередники (месенджери)	133
Дія гормонів на клітини-мішені з утворенням вторинного посередника цАМФ	135
Дія гормонів на клітини-мішені з утворенням вторинних посередників — діацилгліцеролу та інозитол-3-фосфату	136
Дія гормонів на генетичний апарат клітини	136
Регуляція секреції гормонів	136
Регуляція секреції гормонів завдяки негативному зворотному зв'язку	137
Регуляція секреції гормонів завдяки позитивному зворотному зв'язку	138
Регуляція кількості рецепторів у клітинах-мішенях	138
Роль гормонів у регуляції фізичного, психічного та статевого розвитку	138
Роль гормона росту (СТГ) у регуляції росту і фізичного розвитку	138
Вплив СТГ через соматомедини	139
Безпосередня дія СТГ на клітини-мішені	140
Гіперсекреція гормона росту і вплив надлишку гормона на функції організму	141
Гіпосекреція гормона росту і вплив нестачі його на функції організму	141

Гормони щитоподібної залози	141	<i>Регуляція водного балансу організму</i>	174
<i>Регуляція секреції тиреоїдних гормонів</i>	142	Вплив інших гормонів на функції організму	176
<i>Механізм дії тиреоїдних гормонів на клітини-мішені</i>	142	<i>Центральна гормональна регуляція</i>	176
<i>Роль гормонів щитоподібної залози у процесах росту, психічного розвитку та психічних функціях</i>	142	<i>Місцева гуморальна саморегуляція</i>	177
<i>Порушення функцій щитоподібної залози</i>	144	Роль гормонів у неспецифічній адаптації організму	177
Статеві гормони, їх основні впливи на процеси розвитку та репродуктивну функцію	145	Роль симпатоадреналової системи у неспецифічній адаптації	178
<i>Чоловічі статеві залози та їх роль</i>	145	<i>Катехоламіни. Регуляція секреції та механізм їх дії</i>	178
<i>Сперматогенез</i>	145	Роль гормонів кори надниркових залоз у неспецифічній адаптації	180
<i>Статеві гормони у чоловіків та їх роль</i>	147	<i>Глюкокортикоїди, регуляція їх секреції</i>	180
<i>Регуляція секреції статевих гормонів у чоловіків</i>	147	<i>Впливи глюкокортикоїдів на метаболізм</i>	182
<i>Фізіологічна дія андрогенів у чоловіків</i>	148	<i>Протизапальна дія глюкокортикоїдів</i>	182
<i>Жіночі статеві залози та їх роль</i>	149	<i>Інші впливи глюкокортикоїдів</i>	183
<i>Циклічні зміни матки</i>	151	Роль альдостерону в неспецифічній адаптації	183
<i>Гормони яєчників та їх впливи</i>	151	<i>Роль вазопресину, соматотропного гормона (СТГ) та вагоінсулярної системи в розвитку неспецифічної адаптації</i>	184
<i>Регуляція секреції статевих гормонів у жінок</i>	152	<i>Контрольні запитання</i>	185
<i>Фізіологічна дія статевих гормонів у жінок</i>	153		
Вагітність, пологи і лактація	154		
Роль гормонів у регуляції гомеостазу	155	Розділ 7. Сенсорні системи	
Ендокринні функції підшлункової залози. Регуляція вуглеводного, жирового, білкового метаболізму	156	Загальна характеристика сенсорних систем	188
Інсулін	157	<i>Структурна і функціональна організація аналізаторів</i>	188
<i>Регуляція секреції інсуліну</i>	157	<i>Кодування сенсорної інформації</i>	192
<i>Механізм дії інсуліну на клітини-мішені</i>	158	<i>Пороги чутливості</i>	192
<i>Фізіологічні впливи інсуліну</i>	159	Соматосенсорна система	192
<i>Сумарна інтегрована дія інсуліну</i>	159	Тактильна рецепція. Механорецептори	193
<i>Інсулін і ЦНС, нейрони головного мозку</i>	160	<i>Інкапсульовані механорецептори шкіри</i>	193
Глюкагон та його роль	160	<i>Вільні нервові закінчення</i>	193
<i>Регуляція секреції глюкагону</i>	161	<i>Провідні шляхи. Медіальна лемніскова система</i>	193
<i>Механізм дії глюкагону на клітини-мішені</i>	161	Терморцепція. Теплові та холодкові рецептори	194
<i>Фізіологічні впливи глюкагону</i>	161	<i>Провідні шляхи. Передньолатеральна система</i> ..	194
Соматостатин та панкреатичний поліпептид (РР) ..	161	Ноцицепція. Больова чутливість	196
Роль гормонів у регуляції кальцієвого гомеостазу ..	162	<i>Ноцицептори, або рецептори пошкодження</i>	196
<i>Роль іонів Ca²⁺ в організмі</i>	162	<i>Теорії болю</i>	197
<i>Вміст іонів Ca²⁺ та кальцієвий баланс в організмі</i>	162	<i>Класифікація болю</i>	197
<i>Утворення кістки та її резорбція</i>	163	<i>Види соматичного болю</i>	197
Фізіологічний вплив паратгормона (ПТГ)	163	<i>Вісцеральний біль</i>	198
<i>Білок, подібний до ПТГ</i>	165	<i>Особливі форми болю</i>	198
Фізіологічний вплив кальцитоніну	165	<i>Провідні шляхи ноцицептивної системи</i>	200
Фізіологічний вплив 1,25-дигідроксиколекальциферолу (кальцитріолу)	166	<i>Антиноцицептивна, або аналгезуюча система</i>	200
<i>Вплив інших гормонів на кальцієвий метаболізм</i>	167	<i>Фізіологічні основи знеболювання</i>	202
<i>Оцінка стану кальцієвого гомеостазу</i>	167	Система скелетно-м'язової чутливості	202
Роль гормонів у регуляції водно-сольового гомеостазу	168	Соматосенсорна кора	203
Регуляція натрій-калієвого гомеостазу	168	<i>Будова соматосенсорної кори</i>	203
<i>Альдостерон та його роль</i>	168	<i>Соматичні сенсорні поля</i>	203
<i>Передсердний натрійуретичний пептид та його роль</i>	170	Зорова сенсорна система	204
Регуляція водного балансу та осмотичного тиску ..	170	Оптичні структури ока	204
<i>Вміст води в організмі</i>	171	<i>Акомодація</i>	206
<i>Регуляція сталості осмотичного тиску</i>	171	Головні структури зорової сенсорної системи	206
<i>Вазопресин (АДГ) та його роль</i>	171	<i>Фоторецептори й організація сітківки</i>	207
		<i>Структура фоторецепторів</i>	208
		<i>Механізми формування рецепторних потенціалів у фоторецепторах</i>	208
		<i>Рецептивні поля</i>	209

<i>Нейромедіатори та формування зображення у сітківці</i>	210	<i>Гальмування умовних рефлексів</i>	232
Зорові шляхи	210	<i>Механізми формування тимчасового зв'язку</i>	233
Основні зорові функції	211	Фізіологічні механізми пам'яті та навчання	233
<i>Центральний зір та методи його дослідження</i> ..	212	<i>Механізми пам'яті</i>	234
<i>Периферичний зір та методи його дослідження</i> ..	212	Фізіологія емоцій	234
<i>Колірний зір та методи його дослідження</i>	212	<i>Класифікація емоцій</i>	234
<i>Бінокулярний зір та методи його дослідження</i> ...	213	<i>Природа емоцій</i>	235
<i>Адаптація зорової сенсорної системи</i>	214	<i>Механізми формування емоцій та їх проявів</i>	235
Слухова сенсорна система	215	<i>Розвиток емоцій</i>	236
<i>Загальна характеристика</i>	215	Типи вищої нервової діяльності	237
<i>Внутрішнє вухо. Слухові рецептори</i>	216	<i>Особливості психічної діяльності людини</i>	239
<i>Механізми слухової рецепції</i>	217	Сигнальні системи	239
<i>Кодування звуків низької і високої частоти</i>	218	<i>Центри мови</i>	241
<i>Центральні слухові шляхи</i>	218	<i>Функціональна асиметрія (латералізація) півкуль великого мозку</i>	241
<i>Механізми виявлення джерела звуку завдяки бінауральному слуху</i>	219	<i>Статеві особливості асиметрії мозку</i>	242
<i>Методи дослідження стану слухової сенсорної системи</i>	219	<i>Мислення і свідомість</i>	242
Вестибулярна сенсорна система	219	Функціональна організація кори	244
<i>Адаптація вестибулярної сенсорної системи</i>	220	Біоелектрична активність мозку	245
Нюхова сенсорна система	221	Фізіологічні основи сну	246
<i>Стимули для рецепторних клітин</i>	221	<i>Фази сну</i>	246
<i>Нюхові цибулини</i>	221	<i>Фізіологічне значення сну</i>	247
<i>Нюхова кора</i>	222	<i>Теорії походження сну</i>	247
Смакова сенсорна система	222	<i>Центри, що викликають сон</i>	247
<i>Контрольні запитання</i>	225	<i>Біохімія сну</i>	247
Розділ 8. Вищі інтегративні функції нервової системи		<i>Походження швидкого сну</i>	248
Природжені і набуті форми вищої нервової діяльності	229	<i>Розлади сну</i>	249
<i>Природжені (безумовні) рефлекси</i>	229	Фізична і розумова працездатність. Процеси втоми та відновлення	250
<i>Набуті (умовні) рефлекси</i>	229	<i>М'язова працездатність</i>	250
<i>Стадії утворення умовних рефлексів</i>	230	<i>Розумова працездатність</i>	252
<i>Класифікація умовних рефлексів</i>	231	<i>Взаємозв'язок фізичної та розумової праці</i>	252
<i>Механізм утворення умовних рефлексів</i>	231	<i>Тренування</i>	253
		Вікові особливості вищої нервової діяльності	254
		<i>Контрольні запитання</i>	255

ЧАСТИНА 2. ФІЗІОЛОГІЯ ВІСЦЕРАЛЬНИХ СИСТЕМ

Розділ 9. Система крові

Загальні характеристики системи крові	258	<i>Роль дихальної системи в регуляції кислотно- основної реакції організму</i>	264
<i>Функції крові</i>	258	<i>Роль нирок у регуляції кислотно-основної реакції організму</i>	265
<i>Склад та кількість крові</i>	258	<i>Реакції кислотно-основної рівноваги в нормі та при патології</i>	265
<i>Плазма крові</i>	258	Формені елементи	266
<i>Білки плазми крові та їх функції</i>	259	<i>Еритроцити</i>	266
<i>Фізико-хімічні властивості крові</i>	260	<i>Гемоглобін, його типи, властивості</i>	266
<i>Осмотичний тиск крові</i>	260	<i>Киснева ємність крові (КЕК) та колірний показник (КП)</i>	267
<i>Осмотична резистентність еритроцитів (ОРЕ)</i>	261	<i>Роль заліза</i>	268
<i>Онкотичний тиск крові (Ронк)</i>	261	<i>Роль вітаміну В₁₂ (кобаламіну) та фолієвої кислоти</i>	269
<i>Відносна густина крові</i>	261	Система еритроцитів	269
<i>Регуляція сталості кислотно-основної реакції крові</i> ...	262	<i>Гемопоез у ембріона й плода</i>	269
<i>Буферні системи</i>	262	<i>Регуляції еритропоезу</i>	269
<i>Фізіологічні показники кислотно-основної рівноваги</i>	263	<i>Лейкоцити та захисні функції крові</i>	270
<i>Компенсаторні механізми порушень кислотно- основної рівноваги</i>	264		

<i>Лейкопенії. Лейкоцитози</i>	272
Захисні системи організму. Імунітет	275
<i>Специфічний набутий імунітет</i>	276
<i>Регуляція імунітету</i>	276
Групи крові. Система АВ0	277
<i>Система резус (Rh)</i>	277
Тромбоцити	278
<i>Структура та функції тромбоцитів</i>	278
Гемостаз	279
Антикоагулянти	283
Плазміни (фібринолізини)	283
Регуляція зсідання крові	284
Дослідження стану гемостазу	284
<i>Порушення згортання крові</i>	285
Вікові аспекти системи крові	285
<i>Контрольні запитання</i>	287

Розділ 10. Система кровообігу

Серце	290
Фізіологічні властивості міокарда	291
<i>Механізми автоматії. Фази ПД водія ритму</i>	292
<i>Потенціал дії типових клітин міокарда та його фази</i>	293
<i>Провідність, послідовність та швидкість проведення збудження</i>	294
Динаміка збудження серця. ЕКГ	295
<i>Відведення ЕКГ</i>	296
<i>Структура ЕКГ</i>	297
Скоротливість міокарда	300
Насосна функція серця	301
<i>Серцевий цикл</i>	301
<i>Систола передсердь</i>	301
<i>Систола шлуночків</i>	302
Серцевий викид крові та фактори, що впливають на його величину	304
<i>Методи визначення ХОК</i>	304
Механічна робота і тони серця	305
<i>Графічний аналіз насосної функції шлуночка</i>	306
Регуляція діяльності серця	307
<i>Внутрішньосерцева нервова регуляція</i>	308
<i>Гуморальна внутрішньосерцева система</i>	308
<i>Центральні нервові механізми</i>	309
<i>Взаємодія інтра- і екстракардіальної нервових систем</i>	311
<i>Рефлекторна та гуморальна регуляція діяльності серця</i>	311
Роль судин у кровообігу	312
Основні закономірності руху крові	312
<i>Вплив гравітації на кровообіг</i>	315
Тонус судин	317
Рух крові в судинах	317
Артеріальний тиск у системних судинах	317
<i>Вимірювання артеріального тиску</i>	318
Регуляція системного кровообігу	319
Центральні механізми	319
<i>Центральна регуляція кровообігу</i>	320
<i>Рефлекси з каротидних синусів</i>	322
<i>Рефлекси з дуги аорти</i>	323
Місцеві механізми регуляції кровообігу	325
Регіональний кровообіг	328

Кровообіг у коронарних судинах	328
<i>Коронарний кровотік під час серцевого циклу</i>	329
<i>Регуляція коронарного кровотоку</i>	329
Церебральний кровообіг	330
<i>Регуляція церебрального кровообігу</i>	331
Легеневий кровообіг	331
<i>Регуляція легеневого кровотоку</i>	332
Кровообіг в органах системи травлення	332
Кровообіг у нирках	333
Кровообіг у скелетних м'язах	333
Кровообіг у шкірі	333
Кровообіг плода	334
Лімфатична система, лімфа	334
Вікові особливості кровообігу	335
<i>Контрольні запитання</i>	337

Розділ 11. Система дихання

Зовнішнє дихання (вентиляція легень)	340
<i>Механізм вдиху</i>	341
<i>Механізм видиху</i>	341
<i>Зміни об'єму легень при диханні</i>	342
Показники зовнішнього дихання (вентиляції)	344
<i>Легеневі об'єми і ємності</i>	344
<i>Методи дослідження зовнішнього дихання</i>	345
Вентиляція альвеол	345
Парціальний тиск дихальних газів	347
Дифузія газів	348
Транспортування газів кров'ю	349
Обмін газів між кров'ю системних капілярів і тканинами	351
Регуляція дихання	351
Будова дихального центру	351
Роль рецепторів у регуляції дихання	352
Рефлекторна регуляція дихання	352
Дихання при фізичному навантаженні	354
Дихання при підйомі і перебуванні на висоті	354
Декомпресійна (кесонна) хвороба	355
Регуляція першого вдиху народженої дитини	355
Регуляція опору повітронесних шляхів (ПШ)	355
Вікові аспекти дихання	356
<i>Контрольні запитання</i>	357

Розділ 12. Енергетичний обмін і терморегуляція

Джерела енергії та її витрати	360
Методи вимірювання енергетичних витрат організму	360
Основний обмін	362
<i>Енергетичний обмін за різних умов</i>	363
<i>Вікові аспекти енергетичного обміну</i>	364
Терморегуляція	364
Механізми підтримання температури тіла	366
Регуляція температури тіла	367
<i>Вікові аспекти терморегуляції</i>	371
<i>Контрольні запитання</i>	373

Розділ 13. Система травлення

Травлення в ротовій порожнині	376
Роль смакової сенсорної системи	376
<i>Топографія смакових полів язика</i>	377
Секреторна функція слинних залоз	378

Механічна обробка їжі.....	379
<i>Ковтання</i>	381
Травлення в шлунку	382
Секреторна функція шлункових залоз.....	382
<i>Механізми секреції хлористоводневої кислоти (HCl) парієтальними клітинами</i>	383
<i>Роль та регуляція секреції HCl парієтальними клітинами</i>	383
<i>Регуляція секреції ферментів і слизу</i>	385
<i>Фази шлункової секреції</i>	385
Моторна функція шлунка.....	386
Травлення у дванадцятипалій кишці	387
Роль підшлункової залози у процесах травлення.....	388
<i>Секреція підшлункового соку</i>	388
<i>Склад панкреатичного соку</i>	388
<i>Етапи утворення бікарбонатів</i>	389
<i>Фази підшлункової секреції</i>	389
Регуляція підшлункової секреції.....	389
Роль печінки у процесах травлення	390
Травлення в кишках	391
Моторика тонкої кишки.....	391
<i>Регуляція моторики</i>	392
Травлення в тонкій кишці.....	393
Процеси всмоктування у тонкій кишці.....	394
<i>Особливості всмоктування різних речовин</i>	394
<i>Секреція води і електролітів у тонкій кишці</i>	396
Товста кишка.....	396
<i>Моторика товстої кишки</i>	396
<i>Процеси всмоктування і секреції в товстій кишці</i>	397
<i>Акт дефекації</i>	397
Система живлення	397
Голод і насичення.....	399
<i>Роль гіпоталамуса</i>	399
<i>Центри гіпоталамуса</i>	399
Вікові особливості функції системи травлення	400
<i>Контрольні запитання</i>	403

Розділ 14. Система виділення	
Структурно-функціональна характеристика видільної системи	406
Роль нирок у процесах утворення сечі.....	406
<i>Клубочкова фільтрація</i>	407
<i>Визначення клубочкової фільтрації</i>	409
<i>Канальцева реабсорбція</i>	409
<i>Визначення канальцевої реабсорбції</i>	411
<i>Канальцева секреція</i>	411
<i>Дослідження канальцевої секреції</i>	411
Осмотичне концентрування та розведення сечі.....	412
Визначення ниркового кровообігу і плазмообігу.....	415
Роль нирок у підтриманні гомеостазу	415
Участь нирок у регуляції сталості осмотичного тиску крові (ізоосмії).....	415
Участь нирок у підтримці сталості концентрації іонів (ізоіонія).....	417
Участь нирок у регуляції сталості кислотно-основної реакції (КОР) артеріальної крові.....	419
Роль нирок в регуляції водного балансу.....	419
<i>Фізіологічні основи дії діуретиків</i>	420
Сечовидільна система	421
Вікові особливості сечовидільної системи	421
<i>Контрольні запитання</i>	422
Додатки	423
Основні фізіологічні показники.....	424
Органи і клітини з ендокринною активністю.....	433
Список літератури	434
Предметний покажчик	439
Іменний покажчик	445